

TVŮJ PRŮVODCE DEMONSTRACÍ

POZNEJ SVÁ PRÁVA

AMNESTY
INTERNATIONAL

Co je to shromáždění? Co si na takové shromáždění či demonstraci vzít. A co naopak nechat doma? Jaká jsou vaše práva a povinnosti během shromáždění a co dělat v případě zásahu policie?

Tato příručka vám odpoví na nejdůležitější otázky k pořádání i účasti na demonstracích.

Publikaci jsme rozdělili do tří částí: PŘED, BĚHEM a PO shromáždění. Kromě právních informací zde najdete také praktické tipy.

Věříme, že náš průvodce bude užitečný i pro vaši příští demonstraci.

Tuto příručku najdete také online na adrese:

www.amnesty.cz/pravonaprotest

Znáte svá práva při shromáždění a demonstracích? Ocitli jste se během demonstrace někdy v situaci, kdy jste si nebyli jisti, co smíte nebo nesmíte dělat? Nebo co si k vám policie může či nemůže dovolit? Průvodce demonstrací od Amnesty International vám poskytne důležité informace o vašem právu na shromažďování. Touto publikací chceme podpořit lidi po celém světě v tom, aby mohli beze strachu uplatňovat svá lidská práva. Všichni máme nárok říkat nahlas, co si myslíme, požadovat lepší svět a pokojně protestovat. K tomu však musíme znát svá práva a povinnosti.

**PROTECT
HUMAN RIGHTS**

**FIGHT
FOR YOUR
RIGHTS!**

**The future
is female**

OBSAH

PŘED SHROMÁŽDĚNÍM

Úvod (str. 3), Oznámení shromáždění (str. 8),
Znej svá lidská práva (str. 11), Tipy a doporučení (str. 12),
Organizace skupiny (str. 14), Co si vzít s sebou (str. 16),
Zákaz shromáždění (str. 18).

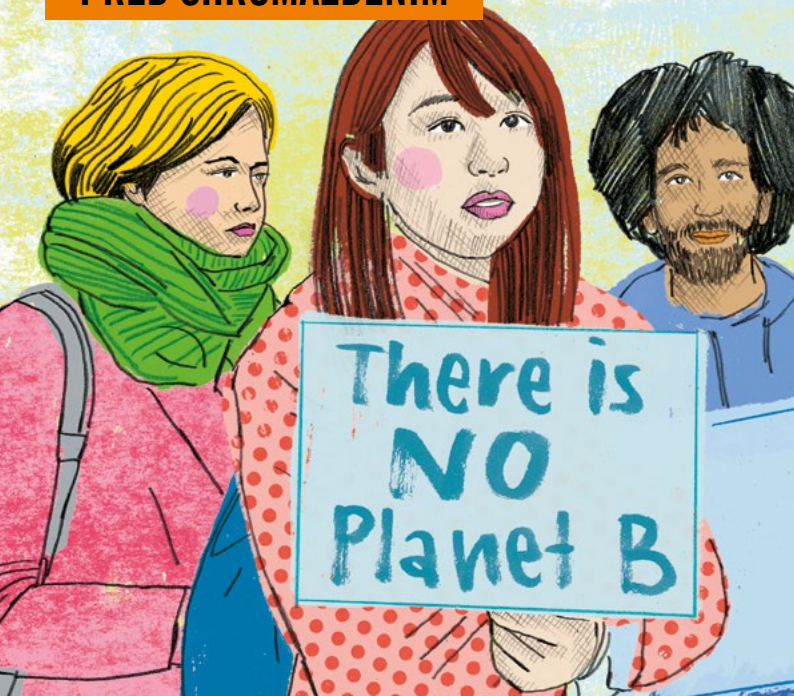
BĚHEM SHROMÁŽDĚNÍ

Focení a filmování (str. 25), Anonymita (str. 26), Policejní kontrola (str. 29)

PO SHROMÁŽDĚNÍ

Zatčení (str. 33), Na policejní stanici (str. 35),
Právo odmítnout výpověď (str. 37), Další náročné situace (str. 39),
Paměťový protokol (str. 41), Právní ochrana (str. 42).

PŘED SHROMÁŽDĚNÍM

PRÁVO NA POKOJNÉ SHROMAŽĐOVÁNÍ!

CO TO ALE SHROMAŽĐENÍ VŮBEC JE?

Právo na pokojné shromažďování nám umožňuje se s ostatními lidmi sdružovat a společně projevit vlastní názor (čl. 11 Evropské úmluvy o lidských právech; čl. 21 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech). Jedná se o zásadní součást svobodné občanské společnosti.

Kolektivní projevení názoru je rovněž silným apelem na zodpovědné instituce a osoby. Shromážděním může být například politická či jiná demonstrace nebo pietní či spontánní setkání a průvody.

Právně pak lze shromáždění definovat jako **záměrné a dočasné shromáždění lidí ve veřejném či soukromém prostoru**.

Např. piknik s přáteli obvykle není považován za shromáždění a není ani chráněn svobodou shromažďování.

Státy mají povinnost pokojná shromáždění umožnit a chránit. Shromáždění, která jsou pokojná, jsou proto chráněna svobodou shromažďování. Taková shromáždění rovněž neztrácí svůj pokojný charakter v důsledku ojedinělého násilí nebo protiprávního jednání jednotlivců. Policie má v takovém případě povinnost řešit případné delikty s konkrétními jedinci. Zásah vůči celému shromáždění je až úplně poslední možností.

Svoboda shromažďování se vztahuje i na demonstrace, které nejsou zcela v souladu se zákonem (např. pokud nedojde k jejich včasnému oznámení nebo pokud byly zakázány kvůli střetu s jinou demonstrací). Proti takovým shromážděním může policie zasahovat jen v nezbytné míře. Například právě neoznamené shromáždění nelze podle rozhodnutí Ústavního soudu rozpustit jen proto, že nebylo oznámeno příslušným úřadům.

MUSÍM SHROMÁŽDĚNÍ OZNÁMIT?

V České republice musí pořadatel či pořadatelka informovat příslušný obecní nebo obvodní úřad (dle místa konání) nejméně 5 dnů před zahájením shromáždění. Pokud se bude shromáždění konat ve více obcích, je třeba ho oznámit podle náležitostí popsanych v § 2a zákona o právu shromažďovacím. V opačném případě byste se dopustili přestupku

a může vám být udělena pokuta. Shromáždění však nepotřebují předchozí schválení. Úřad je může zakázat jen za zákonem stanovených podmínek. Nevýjádří-li se, může shromáždění proběhnout.

Existují i shromáždění, která není nutné nikomu oznamovat. Jedná se především o náboženská setkání probíhající na veřejných místech. Dále není potřeba oznamovat shromáždění pořádaná pro konkrétní hosty v obydlích či v uzavřených prostorách.

V případě, že jsou na jednom místě oznámena dvě střetávající se shromáždění, má obecní úřad možnost zakázat to shromáždění, které bylo nahlášeno později. Takový postup je však v rozporu s praxí Evropského soudu pro lidská práva. Neumožňuje totiž projevení protichůdných názorů dvou odlišných skupin.

Pokud shromáždění svoláváte, musíte během jeho průběhu spolupracovat s policií. Rovněž musíte úřadu ohlásit očekávaný počet účastníků a zajistit si dostatek spolupřadatelů starších 18 let. Musíte dbát také na to, aby shromáždění bylo skutečně pokojné. Na závěr je nutné ho oficiálně ukončit.

JSOU POVOLENA SPONTÁNNÍ SHROMÁŽDĚNÍ?

V přímé reakci na aktuální události se svoboda shromažďování vztahuje i na spontánní shromáždění. Jedná se o taková shromáždění, u kterých nebylo možné předem předvídat jejich příčinu (např. rozhodnutí vlády, teroristický útok, úmrtí známé osobnosti). Není proto ani fakticky možné je předem oznamovat. Spontánní shromáždění nelze rozpustit jen proto, že nebylo oznámeno. Účast na spontánních shromážděních nelze zakazovat.

Poznámka: *Coby organizátor shromáždění můžete za jeho nenahlášení obdržet pokutu, pokud bylo neohlášení neoprávněné – např. pokud organizátor akci dlouho dopředu plánoval, ale shromáždění úřadu neohlásil. Typickým příkladem oprávněného spontánního shromáždění v Česku byly oslavy hokejového vítězství na olympijských hrách v roce 1998. Důvod shromáždění totiž nebylo možné v předstihu předvídat.*

ZNEJTE SVÁ LIDSKÁ PRÁVA!

Abyste poznali, kdy se s vámi zachází nespravedlivě, je důležité znát svá práva:

- » Svoboda projevu a shromažďování – máte právo protestovat a vyjádřit svůj názor na veřejnosti.
- » Ochrana svobody shromažďování – policie nesmí zakazovat pokojná shromáždění, musí je naopak chránit (» s. 18, » s. 45).
- » Policie se musí vyvarovat zbytečného a nepřiměřeného použití síly proti demonstrantům.
- » Právo na lékařskou péči – pokud se zraníte, máte právo na okamžitou lékařskou pomoc (» s. 37, » s. 39).
- » Ochrana před svévolným zatčením a zadržením – pokud jste zatčeni či zadrženi, máte právo být informováni proč. Máte také právo nevypovídat, stejně jako právo, aby u vašeho výsledku byl přítomný advokát. Před výslechem máte právo se s ním o samotě poradit a seznámit se s vaším spisem (» s. 33).
- » Právo na účinnou stížnost – pokud byla vaše práva porušena, máte právo podat stížnost nebo správní žalobu (» s. 42).

- » Právo na soukromí – policie může zjistit vaši totožnost pouze na základě odpovídajícího právního základu a pouze tehdy, je-li to skutečně nezbytné. Nesmí svévolně shromažďovat velké množství údajů (» s. 28).
- » Státy musí respektovat a chránit právo na pokojné shromažďování bez jakékoli diskriminace!

TIPY, JAK SE NA DEMONSTRACI PŘIPRAVIT

Přemýšlejte nad tím, co budete na demonstraci potřebovat a co si chcete vzít s sebou (» s. 16/17).

Promyslete si také, co můžete na místě očekávat a jak v případě potřeby vyhledat pomoc – např. jak kontaktovat své přátele nebo je znovu najít, pokud se od nich během shromáždění odloučíte. Dorozumět se po telefonu bývá komplikované, je proto dobré mít předem domluvené případné místo srazu.

- » Zůstaňte klidní a ostražití. V průběhu shromáždění máte povinnost dbát pokynů pořadatelů a policie.
- » Sledujte, zda jste vy i ostatní v dobrém fyzickém a psychickém stavu. Pokud se někomu udělá špatně, je třeba mu pomoci. Pokud u někoho propukne úzkost či panika, snažte se takového člověka uklidnit.
- » Pokud jste přesvědčeni, že policie jedná v rozporu se zákonem, můžete si její jednání nahrát (» s. 22, » s. 40).
- » Jděte na demonstraci alespoň ve dvou. Na místě se může stát, že budete potřebovat pomoc. Vezměte si s sebou své léky, vodu a šátek. Informace o svých případných nemocech si předem запиšte na papír, který si uložíte do peněženky (» s. 12).

JDĚTE VE VÍCE LIDECH!

Pakliže jste na žádné demonstraci nikdy nebyli, je dobré se jí zúčastnit ve skupině více lidí (zhruba 3 až 5). Dávejte na sebe pozor a buďte k sobě ohleduplní. Nikdo by neměl zůstat stranou nebo pozadu. I na poklidných demonstracích je snadné se ztratit.

V průběhu shromáždění se snažte nerozdělit, později může být obtížné najít jeden druhého. Je dobré si předem domluvit konkrétní místo srazu, pokud byste se odloučili. Domluva po telefonu na místě může být složitá, protože na shromážděních bývá často hluk, a ne vždy popis místa srazu všichni pochopí.

Je dobré mít předem domluvený kontakt na osobu, která vám pomůže v případě jakýchkoliv komplikací – ať už zdravotních či v případě, pokud by se na shromáždění cokoliv zvrtilo. Domluvte se s touto osobou, že bude po dobu demonstrace na příjmu.

STOP
RACISM

Může se stát, že se budete účastnit demonstrace, proti níž někdo povede protidemonstraci. V Česku se tak typicky děje u Prague Pride. Promyslete si předem, jak byste chtěli případný střet s protidemonstranty řešit. Intenzita střetu může záležet třeba na tom, kde se budete v davu nacházet.

Usilujte o to, aby byl průběh vaší demonstrace poklidný. Chránit poklidný průběh shromáždění má i policie. Pokud jste přesvědčeni, že protidemonstrace poklidnost vašeho shromáždění narušuje, obraťte se na pořadatele. Ten pak bude situaci řešit s policií.

Před demonstrací je vhodné si na papírek nebo do zápisníku poznamenat některá důležitá telefonní čísla – třeba na členy rodiny nebo blízké přátele, kteří vám v krizových situacích mohou pomoci. Je také dobré mít u sebe poznamenaný kontakt na advokáta. V případě zatčení sice policie musí zatčenému čísla na advokáty poskytnout, je však jistější mít takový kontakt předem připravený.

Doporučujeme do peněženky přidat také lístek s informacemi o vašem zdravotním stavu. Pro lékaře mohou být tyto údaje velmi užitečné. Nezapomeňte především uvést případné chronické nemoci či těhotenství. Máte-li doma mazlíčka, o kterého by se neměl kdo starat, pokud by se vám něco přihodilo, doporučujeme tuto informaci též poznamenat.

Propiska, papír, plánek s vymezenou trasou, mapa města

V případě potřeby: léky, hygienické potřeby, hygienické vložky/tampony, malá lékárnička.

Voda (Po dobu demonstrace nemusí být možnost si vodu koupit. Je třeba dodržovat dostatek tekutin.)

Hotovost

Doklady

Důležitá kontaktní čísla
(rodina, přátelé...).

Oblečení dle předpovědi počasí (doporučujeme mít vždy něco nepromokavého pro případ deště). Mohou se hodit i věci na převlečení.

NA DEMONSTRACI SI S SEBOU VEZMĚTE:

Mobilní telefon, abyste v případě nutnosti mohli kontaktovat své blízké. Pokud jdete na demonstraci ve skupině a ztratíte se, můžete si domluvit místo srazu s ostatními. Myslete na to, aby telefon byl nabitý. Doporučujeme si vzít powerbanku. Na shromážděních nemusíte mít příležitost mobilní telefon dobíjet.

Transparenty, cedule,
letáky, samolepky,
píšťalku.

Voda
a potraviny.

Fotoaparát.

Zvažte, zda je skutečně nutné, vzít si s sebou následující věci: domácí zvířata, alkohol, obecně objemné předměty.

V žádném případě si s sebou neberte:

zbraně (např. pepřové spreje, pistole) nebo předměty podobné zbraním (kamery, řetězy, tyče, ...). Dle § 14 odst. 2 zákona o právu shromažďovacím byste se tím dopustili přestupku.

LZE SHROMÁŽDĚNÍ OMEZIT, NEBO DOKONCE ZAKÁZAT?

Ano, shromáždění lze z určitých důvodů omezit (např. jeho trasu), a dokonce i předem úředně zakázat. Svobodu shromažďování lze však omezit pouze z velmi závažných důvodů. Všechny zásahy do svobody shromažďování musí být zákonné, nezbytné a přiměřené.

Zákaz shromáždění je závažným zásahem do základních práv. Musí se jednat až o poslední možnost, která musí být přiměřená konkrétnímu nebezpečí. Obecní úřad musí každý jednotlivý případ posuzovat zvlášť a na základě všech relevantních okolností.

Pokud demonstraci pořádáte, máte povinnost ji ohlásit nejméně 5 dnů předem příslušnému obecnímu nebo obvodnímu úřadu. Musíte uvést, kolik lidí na ní očekáváte, jaký bude její účel a na jakém místě se bude konat. V případě pořádání průvodu musíte uvést jeho trasu.

Úřad shromáždění nepovoluje – pokud se nevyjádří, shromáždění smí proběhnout. Obecní úřad musí zakázat takové shromáždění, které

a) popírá nebo omezuje osobní, politická nebo jiná práva osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení nebo podněcuje k nenávisti a nesnášenlivosti z těchto důvodů;

b) se dopouští násilí nebo hrubé neslušnosti;

c) jinak porušuje ústavu a zákony.

Úřad může omezit třeba část trasy z důvodu veřejného zájmu nebo **kolize s jiným shromážděním**. Důležité je s úřadem především aktivně komunikovat, poté je možné dojít k oboustranné spokojenosti. O samotném zákazu shromáždění lze rozhodnout do 3 dnů od jeho oznámení. Pokud takové rozhodnutí dostanete, můžete podat do 15 dnů od jeho doručení žalobu ke krajskému soudu. Tento soud musí o vaší žalobě rozhodnout do 3 pracovních dnů. **Podání žaloby nemá odkladný účinek, pokud tedy nedostanete kladné rozhodnutí soudu ve váš prospěch, shromáždění pořádat nemůžete. Doporučujeme proto shromáždění svolávat včas.** V České republice je zakázáno pořádat shromáždění v okolí budov Parlamentu České republiky (§ 1 odst. 4 zákona o právu shromažďovacím). Při demonstraci před velvyslanectvím zase nesmíte vstoupit na pozemky dané ambasády (čl. 22 Vídeňské úmluvy o diplomatických stycích).

Pokud chcete uspořádat shromáždění, které se bude konat na Palackého náměstí v Praze v čase od 10:00 do 20:00, nemusíte toto shromáždění oznamovat. Na základě nařízení č. 19/2004 Sb. hl. m. Prahy platí ze zákona o právu shromažďovacím výjimka. Každý zde může uspořádat i neoznámené shromáždění. Palackého náměstí bývá v tomto ohledu přirovnáváno k Hyde parku v Londýně.

CO SE MŮŽE STÁT, KDYŽ PŮJDU

NA DEMONSTRACI, KTERÁ BYLA ZAKÁZÁNA?

Pokud půjdete na shromáždění, které bylo zakázáno, nehrozí vám v České republice samo o sobě ještě nic. Na druhou stranu může svolavatel dostat od úřadu pokyn shromáždění rozpustit. Pokud tak neučiní, shromáždění rozpustí policie. Obě formy rozpuštění musíte respektovat. Pokud ne, vystavujete se riziku pokuty v rámci správního řízení.

Je třeba upozornit, že pokud pořádáte shromáždění i přes jeho zákaz, přestupku se dopouštíte. Pokud se shromáždění pouze účastníte, dopouštíte se přestupku až v případě, že budete ignorovat jeho rozpuštění.

JAK ZJISTÍM, ŽE BYLO SHROMÁŽDĚNÍ ZAKÁZÁNO?

Shromáždění se zakazují zřídka. Ve větších městech bývají zákazy zveřejněny na místních webových stránkách. Rozhodnutí o zákazu vždy obdrží pořadatel, můžete jej kontaktovat s dotazem.

MŮŽE POLICIE SHROMÁŽDĚNÍ ROZPUSTIT?

Pokojná shromáždění jsou v zásadě vždy chráněna svobodou shromažďování. Rozpuštění shromáždění musí být vždy až tou poslední možností! Po rozhodnutí o rozpuštění shromáždění musí úřady umožnit dobrovolný odchod jeho účastníků.

K rozpuštění shromáždění obvykle dochází ústním oznámením ze strany příslušných orgánů, a to pomocí megafonu, reproduktoru nebo zásahového vozidla. Musí být jasně srozumitelné všem účastníkům. Pokud není přítomen zástupce obecního úřadu, může tak učinit policie.

Jakmile je shromáždění prohlášeno za rozpuštěné, měli by jeho účastníci odejít. Pokud shromáždění v takovou chvíli neopustíte, dopouštíte se přestupku (§ 14 zákona o právu shromažďovacím). Policie je pak oprávněna kontrolovat vaši totožnost (» s. 28).

Použití fyzického donucení ze strany policie musí být vždy přiměřené a vždy musí být až posledním řešením!

V praxi bývají rozháněné demonstrace policií často obklíčeny. Pro vás to znamená, že obklíčení můžete opustit až tehdy, když se policii legitimujete.

BĚHEM DEMONSTRACE

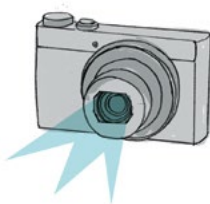
MOHU NA DEMONSTRACÍCH NATÁČET

NEBO FOTOGRAFOVAT?

Máte právo protesty sledovat a rovněž je natáčet či fotografovat. K tomu nepotřebujete povolení. Natáčení a focení na veřejných akcích patří mezi výjimky z ochrany osobních údajů stanovených GDPR a občanským zákoníkem.

Pakliže by zásahy policie byly nezákonné, videa či fotografie mohou být důležitým důkazním prostředkem u případné žaloby na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu (dle § 82 správního řádu soudního) ([» s. 40](#)).

Snažte se práci policie natáčením nebo fotografováním nerušit.

ANONYMITA

Při shromážděních platí omezení v možnosti se zahalovat, a to z důvodu identifikace.

V České republice platí obecný zákaz zahalování obličeje na shromážděních. Zahalování je však přípustné v případech, kdy je k tomu nějaký praktický a legitimní důvod. Jedná se třeba o karnevaly s maskami, dále třeba o zahalení z náboženských důvodů (např. pokud se shromáždění účastní muslimka). Povoleno je také zahalování obličeje ze zdravotních důvodů, jako je ochrana před COVID-19. Pokud jdete na shromáždění zahalení, měli byste to být schopni racionálně zdůvodnit. Důvodem nesmí být prvoplánové ztížení identifikace vaší osoby.

Porušení zákazu zahalování na shromáždění může být považováno za přestupek a můžete za něj dostat pokutu (» s. 44).

MUSÍ MI POLICIE SDĚLIT SLUŽEBNÍ ČÍSLO?

V případě úředního úkonu máte právo, aby se vám policista legitimoval svým služebním průkazem či policejním odznakem. Na odznaku je vždy viditelné identifikační číslo. Pokud byste shledali jednání policistů jako nezákonné, je možné se následně bránit žalobou proti nezákonnému zásahu (dle § 82 soudního řádu správního).

KDY MŮŽE POLICIE ZJIŠŤOVAT VAŠI TOTOŽNOST?

Policejní kontrola totožnosti vyžaduje právní základ. Pokud budete požádáni o sdělení vaší totožnosti a máte pochyby, proč tomu tak je, máte právo se zeptat. Policie vás smí identifikovat pouze tehdy, pokud k tomu existuje zákonný důvod (dle § 63 zákona o policii), a to v následujících situacích:

- » Jste podezřelou osobou z přestupku nebo trestného činu.
- » Je od vás požadováno vysvětlení.
- » Jste sami oznamovateli přestupku nebo trestného činu.

V praxi ale bude policie vždy schopna vaši identifikaci nějak odůvodnit. Policista pak po vás může chtít sdělit vaše jméno, příjmení, datum narození, adresu místa trvalého či přechodného pobytu nebo adresy bydliště v zahraničí, rodné číslo a státní příslušnost. Je doporučeno identifikovat se pomocí občanského průkazu nebo cestovního pasu, zákon to však nevyžaduje. - to nedává smysl

JAK SE MÁM CHOVAT PŘI POLICEJNÍ KONTROLE?

Pokud máte pochybnosti o zákonnosti policejní kontroly, máte právo se policistů na důvod kontroly zeptat.

Je dobré požádat policisty o jejich identifikaci pomocí služebního průkazu, odznaku a čísla. Tento požadavek je oprávněný, ostatně vy sami se policistovi identifikujete.

V případě, že máte o zákonnosti zásahu policie další pochybnosti, může být pro budoucí dokazování užitečné si její zásah nahrát. Máte na to právo (» s. 25). Dávejte ale pozor, abyste nahráváním nerušili policejní akci (» s. 25).

Zachovejte klid a nenechte se vyprovokovat. S policií spolupracujte. V žádném případě se nechovejte agresivně, mohlo by to být považováno za útok na úřední osobu.

MUSÍM SI NA SHROMÁŽDĚNÍ PŘINÉST

PRŮKAZ TOTOŽNOSTI?

Podle § 63 zákona o policii uvádí, že policie po vás může chtít prokázat vaši totožnost. České právní předpisy ale nikde výslovně neuvádí, že byste měli povinnost prokazovat policii svoji identitu právě průkazem totožnosti. Mělo by stačit sdělení těchto informací ústně. Na druhou stranu předložení průkazu totožnosti identifikaci významně urychlí, lze ho proto jen doporučit.

JAKÉ ÚDAJE MUSÍM POLICIÍ POSKYTNOUT?

Podle § 63 zákona o policii musíte sdělit své jméno, příjmení, datum narození, adresu místa trvalého či přechodného pobytu nebo adresy bydliště v zahraničí, rodné číslo a státní příslušnost.

V rámci identifikace nejste povinni sdělovat žádné další údaje. Pokud se vás tedy někdo zeptá na další informace, nemusíte odpovídat.

A CO KDYŽ ÚDAJE POLICII NEPOSKYTNU?

Pokud údaje neposkytnete, policie vás může předvést na policejní stanici, kde se vaši osobu bude snažit vyhledat prostřednictvím evidence obyvatelstva. Pakliže to nebude možné, je oprávněna k identifikaci dojití snímáním daktyloskopických otisků, zjišťováním tělesných znaků, měřením těla, pořizováním obrazových, zvukových a jiných záznamů a odebíráním vašich biologických vzorků, které budou sloužit k identifikaci (dle § 63 zákona o policii).

PO DEMONSTRACI

Disclaimer: Amnesty International nepovažuje za pravděpodobné, že by v České republice došlo k zatčení účastníka poklidné demonstrace. Následující kapitola se věnuje tématu, jak se případně zachovat, kdyby k tomu z nějakého důvodu došlo. I v případě, že by účastník demonstrace v jejím průběhu nějakým způsobem pochybil, je dobré, aby znal svá práva.

VAŠE PRÁVA V PŘÍPADĚ ZATČENÍ

Pokud jste zatčeni, máte právo znát důvod svého zatčení a policie má povinnost vám jej sdělit. Máte také právo na přístup k obhájci co nejdříve po vašem zatčení. Před výslechem máte právo se se svým obhájcem v soukromí poradit. O svém zatčení můžete telefonicky informovat přítele nebo člena rodiny.

Obvyklé důvody zatčení:

Policie vás může zatknout mimo jiné tehdy, pokud jste se dopustili přestupku (» s. 28) a neprokázali jste svoji totožnost nebo pokud jste byli zadrženi při páčání trestného činu (» s. 34) či bezprostředně po něm.

DOBA ZADRŽENÍ

V České republice obecně platí, že vás policie může zadržet nejdéle na 48 hodin (dle čl. 8 Listiny základních práv a svobod). V případě, že jste obviněni z trestného činu a orgány činné v trestním řízení vás chtějí vzít do vazby, musí to navrhnout soud. Soud má poté (dle § 77 trestního řádu) 24 hodin na to, aby vás vyslechl a rozhodl o tom, zda vás vezme do vazby, nebo propustí na svobodu. Uplynutí kterékoliv z těchto lhůt je důvodem pro vaše propuštění.

Do vazby můžete být vzati jen v případě, že jste velmi pravděpodobným pachatelem trestného činu. Musí také panovat riziko, že chcete uprchnout, budete se skrývat nebo že budete ovlivňovat svědky.

NA POLICEJNÍ STANICI

Po zatčení budete převezeni na policejní stanici. Policie vás musí srozumitelně informovat o vašich právech a důvodu vašeho zatčení.

Zachovejte klid a v žádném případě nepanikařte.

V případě, že budete vyslýcháni, můžete využít svého práva odmítnout vypovídat (» s. 37).

Pokud jste mladší 18 let a jste zatčeni, musí policie k výslechu přivést advokáta. Na obhájce však máte právo i tehdy, pokud jste již zletilí. Můžete požadovat jeho přítomnost při výslechu a máte právo se s ním před výslechem v soukromí poradit. Radit se s advokátem můžete i v průběhu výslechu, ne však ohledně již položené otázky ze strany policie.

POKUD CHCETE OBHÁJCE A NEMÁTE JEJ

Pokud chcete obhájce a nemáte jej, policie vám musí předložit katalog možných obhájců, na které se lze obrátit. Pokud nemáte dostatečné finanční prostředky, můžete si nechat obhájce ustanovit od České advokátní komory.

Policie vás může chtít vyfotografovat nebo vám odebrat otisky prstů či vzorek DNA. Při zatčení platí obecně zákaz sebeobviňování. Policie tedy po vás nemůže vynucovat, abyste vypovídali, přiznali se či například napsali několik slov na papír k identifikaci písma.

Využívám svého práva
odmítnout vypovídat

Pokud potřebujete léky, oznamte to policii. Pokud jste zranění, můžete požadovat, aby vás vyšetřil lékař nebo abyste byli v závažných případech převezeni do nemocnice.

ODMÍTNUTÍ SVĚDECTVÍ

Jako obviněný máte vždy právo odmítnout vypovídat. Policistům můžete jednoduše říct: „Využívám svého práva odmítnout vypovídat.“

Poznámka: Pokud například řeknete, že o daném tématu nic nevíte, že jste někde nebyli nebo že si něco nepamatujete, je to také výpověď.

Pokud jste obviněni, je strategické využít práva nevypovídat až do chvíle, než bude mít váš obhájce možnost spis prostudovat. Následně můžete s obhájcem v soukromí obsah spisu probrat. Vysvětlí vám, co je vám kladeno za vinu. Můžete pak vymyslet strategii, jak budete vypovídat při výslechu za přítomnosti obhájce.

PROČ JE DŮLEŽITÉ ODMÍTNOUT VYPOVÍDAT BEZ PŘÍTOMNOSTI OBHÁJCE?

Výpověď bez obhájce pro vás může být nevýhodná. Pokud nemáte předem promyšlenou strategii výpovědi a neznáte obsah spisu, můžete snadno a nevědomky sebe či jiné usvědčit.

Policie vám bude doporučovat, abyste vypovídali i v nepřítomnosti obhájce. Pokud jste obvinění, tak to nedělejte. Odmítnutím výpovědi nepřicházíte o právo vypovídat. Můžete tak učinit až s obhájcem.

Orgány činné v trestním řízení na vás musí hledět jako na nevinné, dokud není vynesena odsuzující rozsudek – platí presumpce neviny.

CO DĚLAT PO PROPUŠTĚNÍ?

Promluvte si o všem s lidmi, kterým důvěřujete.

Možné psychické potíže berte vážně a v případě potřeby vyhledejte odbornou pomoc.

- » Pokud jste zranění, nechte se vyšetřit lékařem, který vaše poranění zdokumentuje.
- » Zapište si vše, co si pamatujete ze shromáždění i z toho, co se dělo po něm. Lidé mají tendenci některé informace časem zapomínat (» s. 41).
- » Pokud se chcete bránit proti jednání policie nebo očekáváte, že vám bude uložena pokuta, vyhledejte právní pomoc. V mnoha městech existují bezplatná právní poradenská centra. Kontaktujte je včas.

Pro komunikaci s úřady je vhodné mít zřízenou datovou schránku. Můžete takto s úřady komunikovat i v situaci, kdy nejste delší dobu na své trvalé adrese.

CO MŮŽETE DĚLAT, POKUD JSTE BYLI SVĚDKY

PORUŠOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV?

Zůstaňte v klidu.

Situaci zdokumentujte písemně nebo ji natočte, aniž byste obtěžovali policii (» s. 25).

Zapište si, co všechno jste viděli včetně všech podrobností. Lidé mají tendenci časem detaily zapomínat (» s. 41).

Pokud chcete, nabídněte se druhým jako svědek a předejte jim svůj kontakt. Můžete jim tak opravdu pomoci.

PAMĚŤOVÝ PROTOKOL

Paměťový protokol je písemný záznam určitých událostí a slouží jako paměťová pomůcka.

Napište paměťový protokol co nejdříve po události, aniž byste o ní předtím podrobně hovořili s jinými lidmi. Pokud jde o trestní či přestupkové řízení, často trvá dlouho a je obtížné si všechny informace po celou dobu pamatovat. Po delší době mívají lidé vzpomínky zkreslené.

V některých případech se stává, že na určité záležitosti můžete být dotazováni i několik let zpětně.

Paměťový protokol se snažte uchovávat v soukromí.

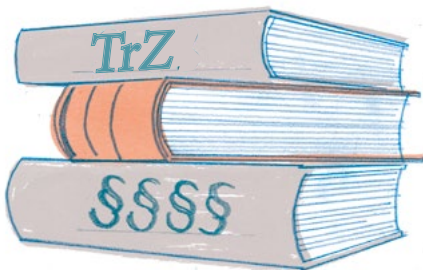
JAKÝM ZPŮSOBEM SE BRÁNIT?

Pokud vám bude doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání, lze doporučit obrátit se na obhájce, který vás bude v řízení nadále obhajovat. Je potřeba, aby do 3 dnů podal stížnost proti usnesení.

Pokud byste byli obviněni z přestupku, budete předvoláni v rámci přestupkového řízení před přestupkovou komisí v příslušné obci s rozšířenou působností. Ta bude následně o přestupku rozhodovat.

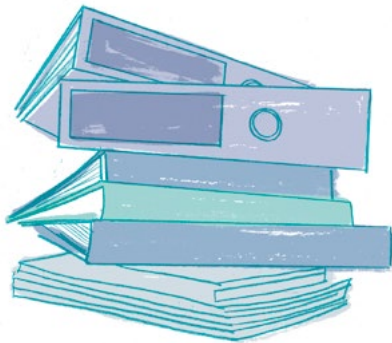
Pokud se sami chcete aktivně bránit proti postupu policie, můžete podat stížnost podle § 42d zákona o policii nebo žalobu proti nezákonnému zásahu příslušnému krajskému soudu dle § 82 soudního řádu správního. Žaloba může být o něco efektivnější, je však finančně náročnější.

V případě, že se rozhodnete podávat žalobu proti nezákonnému zásahu policie, doporučujeme, abyste si ji nechali vyhotovit od advokáta. Je nutné ji podat do dvou měsíců od doby, kdy mělo k nezákonnému zásahu dojít. V žalobě je potřeba zásah popsat, vyličít rozhodné skutečnosti, označit důkazy a navrhnout rozhodnutí soudu. Váš paměťový protokol v tom může vašemu advokátovi významně pomoci.

OBRANA PROTI ROZHODNUTÍ O PŘESTUPKU

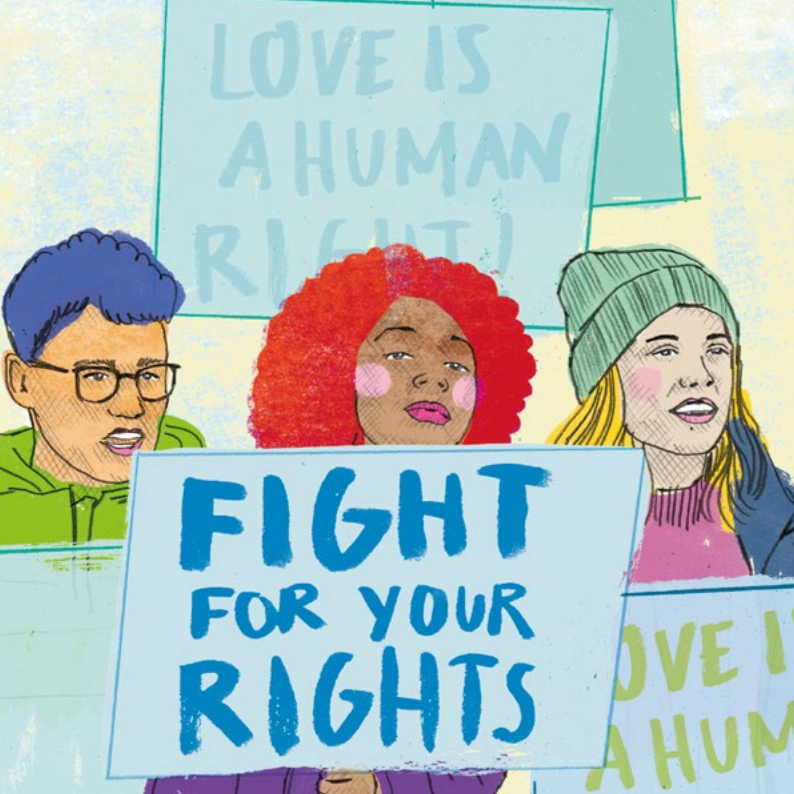
Proti rozhodnutí o přestupku v souvislosti se shromážděním (např. porušení zákazu maskování nebo nenahlášení shromáždění) se můžete obvykle do 15 dnů od doručení rozhodnutí odvolat. Odvolání podejte k obecnímu úřadu, který ve věci rozhodoval. Ten ji následně postoupí k rozhodnutí krajskému úřadu. Máte právo dále nahlížet do spisu.

OBRANA PROTI ZÁKAZU SHROMÁŽDĚNÍ

Pokud místní úřady vaše shromáždění zakáží, máte právo podat proti tomuto rozhodnutí žalobu k příslušnému krajskému soudu. Žalobu můžete podat do 15 dnů od doručení rozhodnutí o zákazu demonstrace. Pokud žalobu podáte, musí o ní soud rozhodnout do 3 pracovních dnů od jejího doručení. Jde o poměrně rychlou a efektivní obranu, která zajišťuje, že se případné shromáždění stihne v původním čase realizovat.

LOVE IS
A HUMAN
RIGHT!

An illustration of three diverse individuals at a protest. On the left, a person with short blue hair and glasses. In the center, a person with a large red afro. On the right, a person with blonde hair wearing a green beanie. They are holding signs with messages about love and human rights. The background is a light yellow and blue gradient.

FIGHT
FOR YOUR
RIGHTS

LOVE IS
A HUMAN

Síla Amnesty International vychází z podpory a odhodlání mnoha lidí po celém světě. Společně můžeme obětem bezpráví pomoci ke svobodě, nebo dokonce zachránit jejich životy.

Více informací o tom, jak se můžete zapojit a podpořit obranu lidských práv, najdete zde:

www.amnesty.cz

www.amnesty.cz/dobrovolnik

www.amnesty.cz/vzdelavani

Originální vydání v němčině vydalo Amnesty International Österreich

Překlad a adaptace do češtiny (za finanční podpory Amnesty International Österreich): Mgr. Matěj Landa, Mgr. Klára Kalibová, Ph.D

Grafika: Kathrin Frank

Grafická úprava české verze: Andrea Houšková

Amnesty International Česká republika

Kodaňská 1441/46, 101 00 Praha 10 - Vršovice, Česká republika

E-mail: amnesty@amnesty.cz

Tel: +420 607 023 305

Číslo bankovního účtu: 5011017070/0100, Komerční banka